

Nr 744

Av herr **Andersson** i Knäred m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 45, med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring, m. m.

I proposition nr 45 föreslås att bestämmelserna om beräkning av pensionsgrundande inkomst i lagen om försäkring för allmän tilläggspension skall ändras, så att samma regler skall gälla för sådan beräkning, vare sig inkomsten härrör av anställning eller av annat förvärvsarbete. Enligt nuvarande bestämmelser är företagarinkomst till den del denna tillsammans med ev. förekommande inkomst av anställning överskrider dubbla basbeloppet pensionsgrundande till två tredjedelar, medan inkomst av anställning som överskrider basbeloppet i sin helhet är pensionsgrundande. I båda fallen gäller givetvis att inkomst över sju och en halv gånger basbeloppet ej är pensionsgrundande. Av förslaget följer givetvis inte endast att företagarinkomsten i sin helhet blir pensionsgrundande, utan också att den blir avgiftsgrundande i samma utsträckning. Departementschefen motiveerar sitt ställningstagande med att det från företagarkåll uttalats önskemål om en anslutning på de förordade villkoren, och ökningen av antalet aktiebolagsbildningar tyder på ett sådant intresse. Departementschefen synes emellertid ha förbisett att det för många företagare, särskilt för småföretagare, ställs speciella krav på inkomsternas användning, som betingas av den ekonomiska verksamhet de bedriver. Vederbörandes kapitalbehov samt sättet och möjligheterna att täcka detta spelar en betydelsefull roll.

För vår del har vi inte biträtt beslutet om den allmänna tilläggspensioneringen, emedan denna vilar på principer som inte är förenliga med vår grundsyn. Den politiska och praktiska bedömningen ger emellertid vid handen att våra strävanden nu måste inriktas på en reformering av ATP i riktning mot vår grundsyn. Därvid måste givetvis även företagarnas ställning inom systemet beaktas.

En del av de försäkringstagare som beröres av propositionen befinner sig i en sådan ekonomisk situation att de kan ha intresse av en anslutning till ATP utan reducering enligt tvåtredjedelsregeln. Till dessa kan räknas t. ex. fria yrkesutövare som bedriver en verksamhet som kräver en relativt ringa kapitalinsats men som har jämförelsevis goda inkomster. Dessa kan inte sägas ha några svårigheter utöver allmänt och vanligt förekommande

1 — Bihang till riksdagens protokoll 1961. 4 saml. Nr 744—748

att prestera de avgifter, som följer av en anslutning utan reduktion enligt tvåtredjedelsregeln.

För många småföretagare är emellertid situationen en annan. De måste i sina företag investera mycket betydande kapital men har oaktat detta inkomster som är relativt små. Till dessa företagare får räknas åtskilliga småindustri- och hantverksidkare men också jordbrukarna. Det kan nämnas att för ett bärkraftigt familjejordbruk är behovet av kapital för fastigheter, djur, inventarier, rörelsemedel etc. numera av storleksordningen 250 000 kronor. Flertalet småföretagare med sådant kapitalbehov äger själva kapital endast i obetydlig utsträckning. Därav följer att de måste prestera omfattande amorteringar. Detta minskar givetvis deras möjligheter att av de löpande inkomsterna avsätta medel för pensionsförsäkring. Samtidigt skapar de genom sitt amorteringssparande en bättre trygghet på ålderdomen.

Det får förväntas att även vid ATP:s nuvarande utformning kommer avgifterna att te sig alltför betungande för många småföretagare inom en relativt nära framtid. Om inkomsten blir avgifts- och pensionsgrundande på samma sätt som inkomst av anställning accentueras detta förhållande. Samtidigt måste det konstateras att många småföretagare har ett eftersatt behov i fråga om efterlevande- och invaliditetsskydd. Det framstår som föga välbetänkt att genomföra en åtgärd som innebär att möjligheterna minskas för många av dessa att kvarstå i systemet och därmed få ett visst efterlevande- och invaliditetsskydd. Är avsikten med den av departementschefen förordade ändringen att gå småföretagarnas intressen och önskemål till mötes, bör inte åtgärderna avgränsas på sätt som skett i propositionen. Det måste i stället lämnas möjlighet att välja den pensionsnivå som bäst kan förenas med deras ekonomiska situation. De kategorier som beröres av propositionen bör därför lämnas möjlighet att efter eget val ansluta sig till ATP endera efter de grunder som nu gäller eller efter de grunder, som föreslås i propositionen.

Denna valfrihet i fråga om pensionsnivå ter sig dock som otillräcklig på sikt. Då tvåtredjedelsregeln inte får effekt förrän över dubbla basbeloppet blir valmöjligheten obefintlig eller ringa i lägre inkomstlägen. Det är därför nödvändigt att man till utredning upptar frågan om ökade valmöjligheter för berörda försäkringstagare. Därvid torde man böra utgå från att valmöjligheten skall gälla även den nedre delen av den pensions- och avgiftsgrundande inkomsten, dvs. så fort inkomsten överskrider basbeloppet. Vidare bör utredningen inte inskränkas till allenast två nivåer. De pensionsnivåer som betingas av att en tredjedel, hälften eller två tredjedelar av inkomsten över basbeloppet eller hela inkomsten över basbeloppet är pensionsgrundande framstår som tänkbara alternativ.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 45 måtte

besluta att anslutning till allmänna tilläggs pensioneringen, såvitt avser annan inkomst än inkomst av anställning, efter den försäkrades eget val må kunna ske *endera* med hela inkomsten till den del denna överskrider basbeloppet men ej dubbla basbeloppet och med två tredjedelar av inkomsten till den del denna överskrider dubbla basbeloppet men ej sju och en halv gånger basbeloppet *eller* med hela inkomsten till den del denna överskrider basbeloppet men ej sju och en halv gånger basbeloppet, samt

i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande valfrihet mellan olika pensionsnivåer inom allmänna tilläggs pensioneringen i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 11 april 1961

Alvar Andersson

Johannes Antonsson

Robert Johansson

i Knäred
